

Аналітичний департамент Національного рейтингового агентства «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку публічних інститутів спільного інвестування за третій квартал 2011 року. Проведений аналіз дозволив зробити ряд висновків.

Інституційна структура ринку публічних ІСІ. За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, станом на 01.10.2011 р. кількість ліцензій, виданих професійним учасникам фондового ринку на провадження професійної діяльності, становила 1705 од., в тому числі 356 ліцензій на провадження діяльності з управління активами інституційних інвесторів. За III квартал 2011 року загальна кількість компаній, що мають ліцензію на провадження діяльності з управління активами інституційних інвесторів, скоротилась на 4 од., проте загальна кількість зареєстрованих корпоративних та пайових інвестиційних фондів зросла на 44 од., при чому в більшій мірі за рахунок збільшення кількості пайових інвестиційних фондів на 33 од.

Порівняльна дохідність фондів. За результатами III кварталу 2011 року, так само як і за результатами другого, індустрія українських інститутів спільного інвестування за дохідністю прогнала практично всім індексам основних фондових майданчиків світу. Першість за дохідністю в III кварталі 2011 року перейшла до цін на золото та нафту. Ціни на золото у III кварталі 2011 року зросли на 9,24% (+15,26% з початку року), а ціни на нафту впали на 8,4% (+8,10% з початку року). Переважна більшість індексів провідних фондових майданчиків світу показали низхідну динаміку у III кварталі 2011 року, проте значно помірнішу, ніж вітчизняні фондові індекси. Так, індекс Доу Джонса "просів" у III кварталі на 13,27% (-5,74% з початку року), індекс S&P500 знизився на 15,54% (-10,05% з початку року), індекс Nikkei225 – впав на 11,83% (-14,94% з початку року). В той же час індекс Української біржі знизився на 38,12% (-40,96% з початку року), індекс фондової біржі ПФТС – на 37,46% (-42,33% з початку року).

Інститути спільного інвестування за підсумками 9 місяців загалом та III кварталу 2011 року зокрема вкотре розчаровують інвесторів, показуючи збитки від реалізованих інвестиційних стратегій: у III кварталі відкриті фонди просіли на -14,68% (-19,96% з початку року), інтервальні – на 17,46% (-22,69% з початку року), закриті – на 19,48% (-28,13% з початку року). Проте, необхідно зазначити, що управляючі компанії частково спромоглися стримати падіння вартості чистих активів власних ІСІ у порівнянні з індексами УБ та ПФТС. Вкотре на заваді портфельних менеджерів постають законодавчі обмеження з інвестування у традиційні захисні активи (золото, швейцарський франк та японська ієна), натомість залишаючи лише державні цінні папери та ризикові гривневі депозити.

Разом з тим, актуальними залишаються висновки аналітичного департаменту НРА «Рюрік» сформовані за результатами дослідження діяльності публічних ІСІ ще у I кварталі 2011 року¹: поперше, багато інвестиційних фондів напередодні кризи інвестували кошти в неліквідні фінансові інструменти в розрахунок на стрімке підвищення їх вартості. При цьому аналітики звертають увагу на те, що наслідки кризи на фондовому ринку найдовше позначаються на вартості цінних паперів другого і третього ешелонів, яким притаманний найнижчий рівень ліквідності. Український ринок не став винятком з цього правила. По-друге, в Україні відсутній розвинений вторинний ринок цінних паперів ІСІ. На фондових біржах обертаються цінні папери лише деяких, в основному закритих, фондів. Але маркет-мейкерами за такими цінними паперами, як правило, виступають торговці, які входять в одну групу із управляючою фондом компанією. Такі торговці викуповують папери закритих ІСІ у інвесторів з істотним дисконтом, тим самим позбавляючи останніх частини прибутку, сформованої в результаті приросту чистих активів фонду.

Фінансові результати III кварталу 2011 року, на думку аналітиків НРА «Рюрік», характеризують ринок публічних ІСІ в Україні у короткостроковій перспективі як збиткову галузь з доволі низькою

інвестиційною привабливістю. Дані висновки підтверджуються практичними діями інвесторів, які продовжують віддавати перевагу банківським депозитним вкладом, незважаючи на каскадне зниження процентних ставок, завдяки їх суттєвим перевагам за показниками ризикованості інвестицій і відсутності потреби в додаткових знаннях основ функціонування фондового ринку України. Разом з тим, як показує кращий світовий досвід, у довгостроковій перспективі фінансові інвестиції у інструменти фондового ринку (в тому числі – інвестиційні сертифікати ІСІ) зазвичай забезпечують дохідність вищу, ніж за банківськими депозитами.

Субринок відкритих ІСІ. Відповідно до статистичних показників, наданих УАІБ, вартість чистих активів 40 відкритих ІСІ станом на 01.10.2011 р. склала 261,91 млн. грн. Зменшення чистих активів у 39-ти відкритих фондах, щодо яких наявні дані за попередній місяць, склало 13,83 млн. грн., або -5,02%. Динаміка у вересні залишилася низхідною, проте стала менш стрімкою ніж у попередньому місяці – серпні (-28,36 млн. грн., або -9,33%). Таким чином, як і у попередньому кварталі, динаміка сектору відкритих ІСІ у III кварталі 2011 року продовжила рух вбік зниження.

Субринок інтервальних ІСІ. Сукупна вартість чистих активів інтервальних ІСІ станом на кінець вересня 2011 року, що включає 17 фондів (за даними УАІБ), дорівнювала 78,27 млн. грн. Відповідно до показників 11-ти фондів, щодо яких була наявна інформація на кінець попереднього місяця, сукупна ВЧА зменшилася на 3,05 млн. грн. (-4,89%). У порівнянні з серпнем (-8,99 млн. грн., -12,36%), динаміка хоча і залишилася низхідною, проте значно уповільнилася.

Субринок закритих ІСІ. Аналіз закритих ІСІ за підсумками вересня, що включав 19 фондів (за даними УАІБ), встановив зниження вартості чистих активів до 74,53 млн. грн. Відповідно до показників 16-ти з цих фондів, щодо яких була наявна інформація на кінець попереднього місяця, сукупна ВЧА зменшилася на 6,20 млн. грн. (-8,66%).

Загалом, на думку аналітиків НРА «Рюрік», 2011 рік вкотре вимагає від інвестиційних управляючих високої професійної майстерності, а від інвесторів – ретельного пошуку надійних компаній з управління активами.

В умовах всеохоплюючої паніки волатильність інвестиційних активів вкотре змушує нервувати учасників фінансових ринків. Тим часом, фондовий ринок України чутливо реагує на нові імпульси розвинених ринків, моделюючи динаміку їх розвитку. Залежність фондового ринку України від основних макроекономічних тенденцій дедалі зростає (див. Спеціальне дослідження НРА «Рюрік» «Кореляційно-регресійний аналіз фондових індексів України та провідних світових фондових індексів, цін на золото, срібло та нафту»²). Дана тенденція суттєво впливає на екзогенний фон функціонування ринку публічних ІСІ.

В цілому, результати діяльності публічних ІСІ у третьому кварталі 2011 року свідчать про загальноринкову збитковість всіх типів інвестиційних фондів за часткового припливу додаткових інвестиційних ресурсів до окремих інститутів спільного інвестування.

Протягом III кварталу 2011 року відбулась ціла низка законодавчих змін у регулюванні ринку публічних ІСІ, зокрема було розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)». НРА «Рюрік» буде відслідковувати вплив змін у законодавстві на ринок ІСІ, що знайде своє відображення у наступних аналітичних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Української асоціації інвестиційного бізнесу (режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>), НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), фондової біржі ПФТС (режим доступу: <http://www.pfts.com>), Української біржі (режим доступу: <http://www.uk.ua>), фондової біржі «Перспектива» (режим доступу: <http://fbp.com.ua>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

У разі виникнення додаткових питань:

Відповідальний за випуск:

к.е.н., Додільський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Ніколаєнко Костянтин Сергійович, тел. (044) 484-00-53 (вн. 117).

¹ Аналітичний огляд діяльності публічних інститутів спільного інвестування за I квартал 2011 року. Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/Public_CII_2011-1.pdf

² Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/Special_research_Dependency.pdf